

Henk Poeder: illustrator tegen wil en dank

Hendrik Poeder, die zichzelf liever Henk noemde, werd geboren op 20 april 1897 in Assen. Zijn vader, Jeene Poeder, was schoenmaker en over het algemeen was het thuis geen vetpot. Op 6 mei 1896 was Jeene getrouwd met Gerlandje Smits en samen zouden ze drie kinderen krijgen: naast Henk, die de oudste was, Jan, die in 1898 geboren werd en Elisabeth, geboren in 1900. Vader Jeene was een vakman. Hij kon niet alleen schoenen lappen, maar ontwierp ze ook en maakte ze dan zelf. Hij had op die manier het artistieke in zijn handen, dat zich later bij zijn zoon Henk zou manifesteren in de schilder- en tekenkunst. Hij gaf dat ook mee aan zijn zoon Jan, die later sportleraar werd, maar daarnaast ook uitvinder. Jan ontwierp in de dertiger jaren o.a. een motorbril met ruitenwissers(!), die er nu wat curieus uitziet, maar die prima werkte en alleen door de ongunstige tijd niet in productie genomen werd.

Bij Henk was het al snel duidelijk dat schilderen zijn grote liefde zou worden. Door het geldgebrek dat er thuis was, moest hij soms rare streken uithalen om aan het werk te kunnen. Zo verknipte hij eens de schort van zijn zus tot "schilderslinnen", omdat er gewoon geen geld was om echt linnen aan te schaffen. Verder werd elk stukje hout, dat over was, beschilderd. Enkele van deze plankjes zijn bewaard gebleven. Hoewel Louis Krans, Roesing en de Belg Van den Drieche als leermeesters van Henk genoemd worden, was dit maar vrij incidenteel, er was geen geld om les te nemen. Henk was dus in feite autodidact. Na zijn lagere schooljaren moest hij aan de slag en dat deed hij door te gaan werken als schilder van deurposten, waarvoor hij toendertijd, naar eigen zeggen, met een kwartje per week beloond werd.

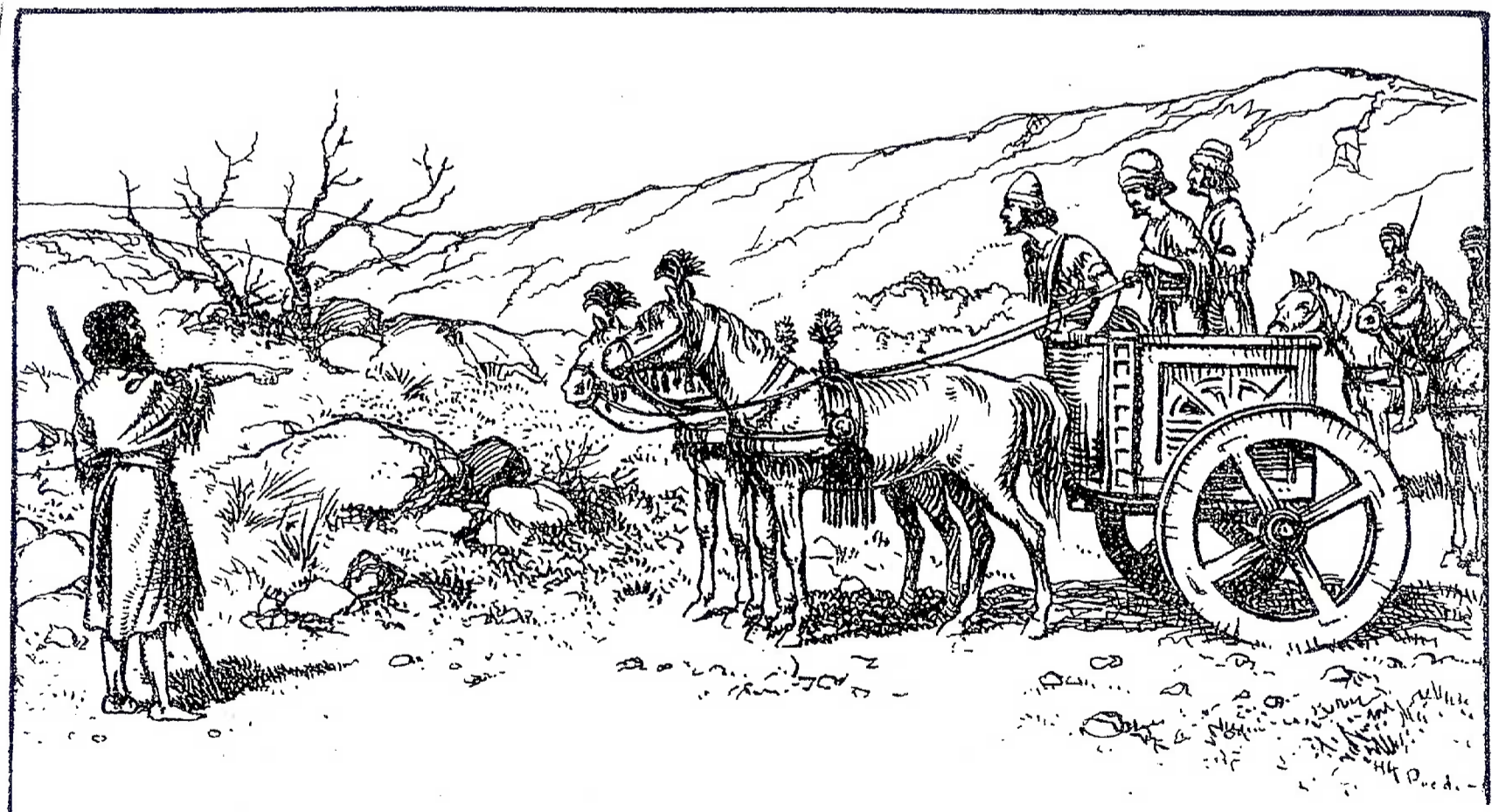
Zwakke gezondheid

Na diverse baantjes, her en der, vertrok Henk toen hij twintig jaar was naar Amersfoort, om zelfstandig te gaan wonen. Hij kwam daar in contact met andere kunstenaars zoals de kunstschilder Evert Kroes. Bij Evert ontmoette hij zijn latere vrouw, Johanna Kroes, waarmee hij op 17 juni 1924 trouwde. Het jonge paar vestigde zich in Soest en daar werden de eerste twee kinderen geboren, in 1925 Jeene, later Jeni of Jeen genoemd, en Henk jr. in 1928. Kort na zijn huwelijk werd Henk ziek en hij zou zijn verdere leven ziekelijk blijven, met betere en minder goede perioden. Hij was altijd moe, kon zo nu en dan nauwelijks lopen en het schilderen werd hem heel erg moeilijk. Daarom begon hij ook te tekenen, dat kon nog wel, en hij kreeg tekenlessen van Isings, die ook in Soest woonde. Waarschijnlijk ook via Isings kwam hij in contact met uitgeverij Callenbach en begon hij boekjes voor deze uitgever te illustreren. Zo werd hij eigenlijk illustrator tegen wil en dank: hij moest wel om nog creatief bezig te kunnen zijn. Niet alleen voor Callenbach maakte hij illustraties, maar ook voor uitgevers als Jan Haan, Meinema, Edecea en Van Goor. Eerst was in zijn tekeningen duidelijk de invloed van Isings merkbaar; later ging Henk vlotter tekenen en ontwikkelde hij meer een eigen stijl. Van de opdrachten die hij kreeg kon hij niet echt leven, daarom verhuisde het hele gezin in 1928 naar Kampen, waar een groot huis gehuurd werd en Johanna een studentenpension ging opzetten. Henk was toen nog steeds ziek, maar er kwam een kentering. Broer Jan, de sportleraar, hoorde van een natuurarts in Leipzig, dr. Kuhne. Jan ging er heen, nam een foto van Henk mee, vertelde van het ziektebeeld en kreeg een aantal adviezen, o.a. een bepaald soort koudwaterbaden, die Henk inderdaad wonderbaarlijke verbeteringen brachten. Hij kon weer lopen, wel moest hij altijd een wandelstok onder zijn kin houden om z'n hoofd recht te houden, ging ook weer schilderen en voelde zich stukken beter. In de huiskamer, die tevens als atelier dienst deed, ging Henk weer aan de slag, zoals altijd, ook binnenshuis, met z'n hoed op z'n kalende kop en meestal genietend van zijn pijp. Hij schilderde vooral landschappen. Veel bracht het in eerste instantie niet op, er kon slechts sober geleefd worden door de opbrengsten uit het pension van Johanna. Na z'n vijftigste levensjaar ging het, qua gezondheid, langzamerhand weer achteruit met Henk.

David en Goliath.

Ontmoeting van Elia en Achab.

Illustraties op deze pagina uit *Bijbelsche geschiedenis voor de jeugd* verteld door Tine Bonnema, uitg. Kok Kampen

Meestal thuis

Henk Poeder was, mede door zijn handicap, veel thuis. Wel ging hij regelmatig schetsen in de vrije natuur. Zo schafte hij zich een roeibootje aan en trok daarmee vaak naar 't Ganzediep. Daar kon hij genieten van de weidse omgeving. Zijn oudste zoon Jeni vergezelde hem vaak op deze tochtjes. Bij een stil plekje schoot het bootje naar de kant en legden ze aan. "Mmm. wat prachtig hier; dit moet ik schilderen". Tientallen, misschien wel meer dan honderd studies hebben zo hun leven te danken. Deze studies van ongeveer anderhalve vierkante decimeter werden thuis uitgewerkt tot schilderijen. In andere uitstapjes had Henk meestal geen zin. Jeni vertelt daarover het volgende: "Op een dag zou de hele familie, toen nog met 2 kinderen, een boottochtje gaan maken. Men kocht de kaartjes en nam plaats op de boot. Er was daar echter zo'n herrie, dat pa er na enige tijd genoeg van had, het hele gezin weer op sleeptouw nam en naar huis ging zonder te hebben gevaren. De kaartjes wisselde hij gewoon weer in." Een andere keer zou de hele familie met de trein naar Assen gaan om daar Henks moeder te bezoeken. Ze kwamen tot Zwolle, toen had Henk eigenlijk geen lust meer en gingen ze allemaal weer terug. Het liefst zat Henk in zijn huiskamer-atelier. Ondanks zijn ziekte was hij vrolijk en optimistisch van aard, kon goed verhalen vertellen aan zijn kinderen, maar zo nu en dan ook driftig uit de hoek komen. Vlak voor de tweede wereldoorlog speelde het gezin met het idee om te gaan emigreren naar Zuid-Afrika, waar al broers van Johanna woonden. Henk bedacht echter op het laatste moment dat hij met z'n gesteldheid daar eigenlijk niets te zoeken had en dus bleven ze in Kampen.

Een bijzonder portret

Er is maar één portret van Henks vader, dat door Henk gemaakt is. Het verhaal van dat portret is bijzonder. Henk zei hierover: "Dit is het merkwaardigste portret dat ik heb getekend. Mijn vader was driftig en kortaangebonden, en kon daarom niet lang stilzitten. Daardoor heb ik zijn hele leven nooit gelegenheid gehad eens een tekening van hem te maken. Maar toen hij eens een paar dagen bij ons gelogd was, hebben we het nog eens geprobeerd en is het gelukt ook, voor het eerst. De volgende morgen, toen hij zou vertrekken, is hij in alle vroegte onverwachts overleden. Ik beschouw het als een vriendelijkheid van God, dat hij me dit aandenken aan mijn vader op de laatste dag van diens leven heeft geschonken." Het portret hangt nu in de huiskamer van Jeni.

Henk was, evenals zijn ouders, gereformeerd, zijn zoon beschrijft hem als een serieus christen. Zondags ging hij, als zijn ziekte het hem toeliet, naar de kerk en na afloop kwamen alle bewoners van het grote huis, allemaal studenten van de Theologische Hogeschool, bij elkaar op de thee, in de grote huiskamer. In Kampen stond het huis bekend als "de Poederkast". Op zondag schilderde Henk niet, maar op de andere dagen was hij zoveel mogelijk aan de slag. Henk exposeerde weinig, hij had er eigenlijk niet de energie voor. Later kwamen er opkopers van kunsthandels uit Den Haag en Amsterdam. Daar kon hij wel regelmatig schilderijen aan kwijt. Zelf had hij een grote bewondering voor de schilders van de Haagse School, speciaal Mauve. Verder vond hij Johannes Vermeer een groot schilder. Voor de modernere stromingen had Poeder beduidend minder waardering. Ook het in hokjes stoppen van zijn kunst stond hem niet aan. Als men hem nieuwsgierig vroeg: "Is dit nu impressionisme?" antwoordde hij met enige tegenzin: "Noem het zo, als u wilt, maar hoe vindt u het?"

Contacten

In Kampen kregen Henk en Johanna nog twee kinderen, Jan geboren in 1935 en Johan Wien, geboren in 1941. Van de vier kinderen zijn er nog drie in leven, Jan overleed in 1989. Johan Wien werd tekenleraar en ook zoon Jeni kreeg het talent van zijn vader mee. Hij koos een ander beroep, maar tekende en schilderde in zijn vrije tijd. Verder schreef hij herinneringen op aan zijn vader, die de moeite van het publiceren waard zijn. Het portret van Henk Poeder, natuurlijk met hoed en pijp, op het omslag van dit tijdschrift, is ook van hem. Contacten met andere illustratoren had Henk in Kampen niet, ook niet met auteurs van de boekjes die hij illustreerde, uitgezonderd de schrijfster Tine Bonnema, die wel eens thuis kwam. Voor haar kinderbijbel maakte Henk de tekeningen. Enkele andere bekende boekjes die Henk Poeder illustreerde zijn: *Keteltjes thuisvaart* door Cor Bruijn, uitgave Van Goor, *Der zee ontruikt* door Sibe van Aangium, uitgave Jan Haan en *Ergens in d' wijde wereld* door W.G. van de Hulst, uitgave Callenbach. Het zijn slechts enkele titels uit een vrij

omvangrijke hoeveelheid.

Gehecht aan het leven

Hoewel Henk veel over geestelijke dingen sprak, was hij toch in zijn laatste jaren somber gestemd. Hij wist wel dat de grote heerlijkheid zou komen, maar de druk van het langzaam sterven versomberde toch zijn aardse leven, dat hij hartstochtelijk liefhad. In zijn laatste brieven aan zoon Jeni schreef hij : "Ach man, wat is het leven mooi, hé! Jullie staan nog aan 't begin. Wij gaan de neergang. Dat valt me niet mee. Ja ik weet het wel, de grote opgang komt later." Henk Poeder, huisvader en bohémien, schilder en illustrator, overleed op 9 december 1958 in Kampen. Het is goed hem, nu precies veertig jaar later, weer onder de aandacht te brengen.

RvS.

Met dank aan Jeni Poeder, uit wiens *Henk Poeder - In Memoriam*, gepubliceerd in *Opbouw* van 10 april 1959, enkele passages ontleend zijn.

Illustratie uit *De dolle avonturen van Waaghalsje* door Jeanne Koning-Coeterier, uitg. Van Goor

Ode aan mijn vader

Als kind heb ik veel op de vloer gespeeld,
de vloer van de werkplaats van vader;
en nooit heb ik mij een seconde verveeld
op die vloer van die werkplaats van vader.

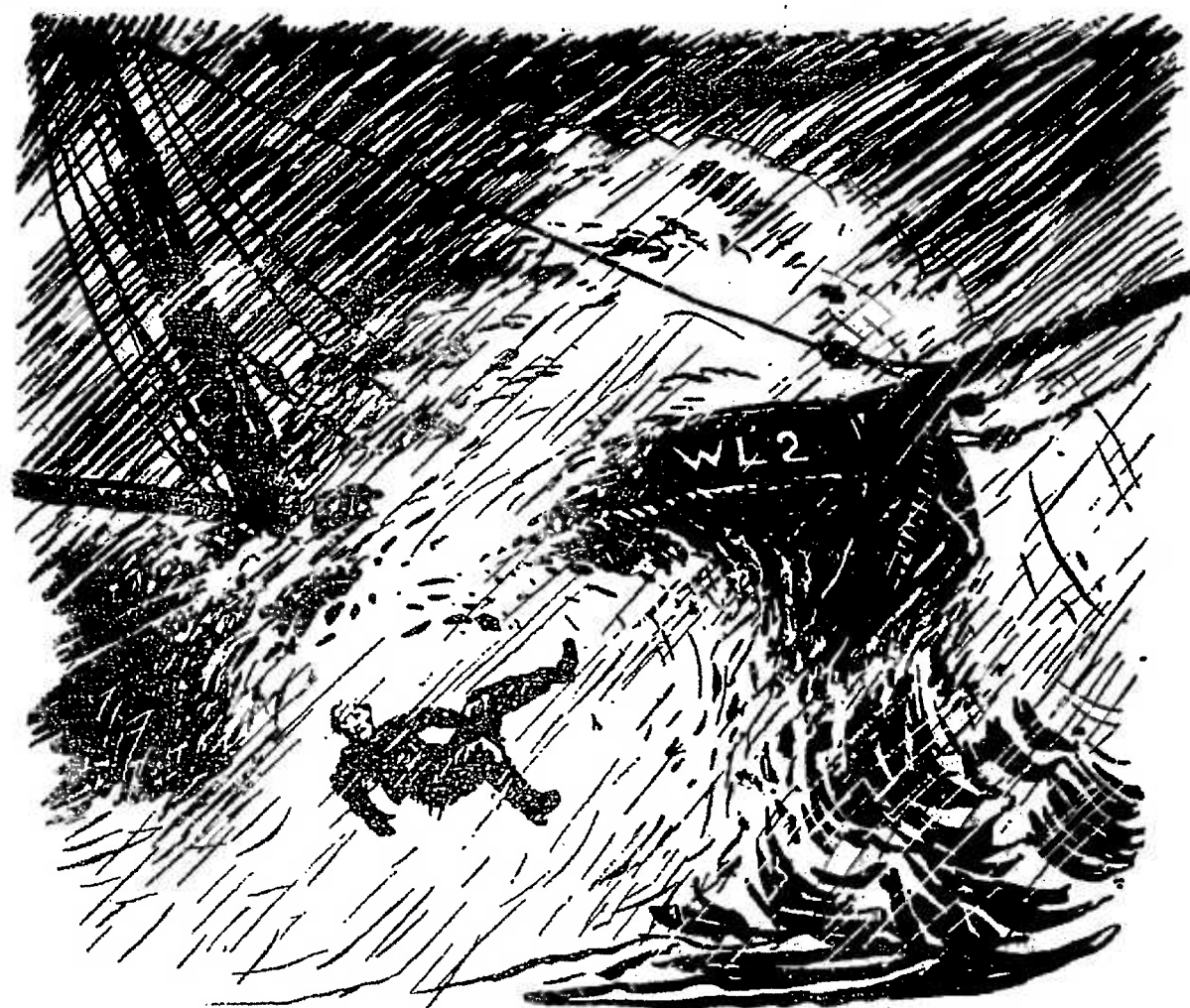
Onder zijn tafel lag ik dan op mijn rug
te turen naar torenhoge ramen...
Ik vloog met de meeuwen mee in hun vlucht
langs de wolken die gingen en kwamen.

Vlak naast me: zijn sandalen - licht roodbruin
als hij neuriënd zijn verf stond te mengen.
Ik ruik nog de vleugen terpentijn
en de koffie die mama kwam brengen.

Ik hoor nog zijn verkwasten op het doek
en het knepen van de schildersezels,
dan waren wij één, hij hoog - ik laag in mijn hoek,
vreemd tijdloos tevreden in iedere vezel.

En ineens zong hij, zoals alleen hij dat kon
Daar klinken de klokjes, daar glimlacht de zon.

Jeni Poeder

Fietsen met hindernissen

(door Jeni Poeder)

Wat Henk Poeder vertelde schreef zijn zoon Jeni later op.

"Pa, vertel nog es iets van wat je zelf hebt beleefd" vroegen mijn broertje en ik aan mijn vader. Het begon te schemeren in onze grote huiskamer.

Het was winter. De kachel brandde. Het deurtje van de kachel had een aantal glaasjes en een gebogen bovenkant. Achter die glaasjes vlamde het oranje schijnsel van het vuur. Net een verlicht kerkraam op kerstavond.

Naast onze huiskamer hoorden we mijn moeder in de keuken rammelen met potten en pannen.

Mijn vader had zijn tekenwerk aan het grote bureau in de hoek neergelgd en was in een andere stoel gaan zitten. Die heette: een crapeau. Had ik geleerd van mijn vriendje Harm, wiens vader een meubelzaak had. Mijn vader leunde daarin wat achterover (met zijn stereotiepe huishoed op het hoofd) om even wat uit te rusten van de vermoeiende tekenhouding.

"Goed jongens, kom dan maar bij mij zitten."

Mijn broertje van zes kroop op zijn knie en ik ging op de leuning zitten.

"Vroeger woonde ik in een kleine stad. Mijn vader was daar schoenmaker. Hij was een èchte schoenmaker, geen schoenlapper. Hij sloeg niet alleen nieuwe zolen en hakken onder de schoenen, maar hij maakte ook echte schoenen. Dat is heel moeilijk van platte stukken leer. En ook vaak schoenen voor mensen met ongelukkige voeten. Dat was nog veel moeilijker, want ze moesten precies passen.

Ik geloof dat hij een heel goeie schoenmaker was, want de klanten kwamen steeds terug. Maar rijk werden we er niet van. Nee, er zijn andere dingen die je rijk maken. Jullie weten wel wat ik bedoel."

"De Bijbel", zei mijn broertje.

"Juist, en 's zaterdagsavonds ging mijn vader altijd naar de mannenvereniging. Daar bespraken ze dan een stuk uit de Bijbel of uit de geloofsbelijdenis of zo. Hij was lang voorzitter. Ik weet nog wel dat de klanten zeiden: Door de week zit-ie in de stukken leer en 's zaterdagsavonds in de leerstukken.

Maar goed, midden in dat stadje was een ruim plein. Dat heette de Brink. Brink is een oud woord voor dorpsplein. Veel dorpen zijn rondom zo'n brink gebouwd. Dat is het centrum, het middelpunt van de samenleving. Daar staat meestal de kerk, of het gemeentehuis, en verder natuurlijk ook een of meer cafés. Vaak werd daar ook de markt gehouden. Wij als jongens slenterden daar vaak wat rond om te kijken wat er zo al gebeurde.

Eens op een stille woensdagmiddag zaten we daar op de grond tegen de muur van de kerk, mijn vriendjes Hatty Lunshof en Lauw Bosscha en ik. We waren een jaar of twaalf, denk ik, en we hadden vrij van school.

Het zonnetje scheen vriendelijk. In de boom zat een troepje spreeuwen te kwetteren. Verder lag het pleintje er totaal verlaten bij. Wij zaten daar gewoon niks te doen zonder ons te vervelen.

"Over een maand ben ik jarig," zei Hatty.

"Gefeliciteerd alvast," zei ik.

"Weet je wat ik het liefst zou willen hebben?" zei Hatty.

"Wat dan?" vroegen wij.

"Maar dat krijg ik toch nooit," zei Hatty.

"Wat zou jij dan het liefst willen hebben?"

"Een fiets," zei Hatty, "maar die krijg ik niet, hoor. Mijn vader heeft zelf niet eens een fiets."

"Mijn vader ook niet," zei ik.

"En de mijne ook niet," zei Lauw.

Het was weer even stil. Ieder had zo zijn eigen gedachten.

Daar kwam aan de overkant heel statig aanfietsen de bierbrouwer van ons stadje. Hij reed naar het café, stapte bedaard af en zette zijn gloednieuwe fiets tegen een stukje blinde muur naast het café. Hijgend van dikte en drankgebruik ging hij naar binnen.

Onze jongensogen keken met bewondering naar het zwart glanzend metalen rijwiel. Het zonlicht toverde glinsterflitsen op het zilveren stuur en de zilveren bel.

"Zullen we er eens een rondje op rijden?" stelde Hatty voor.

"Ben je gek?" schrok ik.

"Ach jo, die dikzak kan ons toch nooit krijgen. Wie doet er mee?"

Lauw zei onmiddellijk: "Ik doe mee. Voorlopig zit-ie trouwens te drinken en dat duurt nog wel even. Hij zal er niks van merken."

Hatty stond op en liep zonder zich te haasten naar de overkant.

Wij er achteraan. Hatty zei: "Ik ga eerst een rondje." Hij pakte de fiets, zette de linkervoet op de trapper en wou het rechterbeen over het zadel slaan. Dat lukt niet direct, het zadel was net iets te hoog. Maar de tweede keer lukte het beter en toen hij eenmaal zat, fietste hij langzaam het plein rond. Telkens als een trapper beneden was, verloor hij even het contact ermee, afwisselend links en rechts, maar omdat het telkens maar eenzijdig was, kon hij met wat handigheid best fietsen. Al gauw was hij de brink rond en weer bij ons terug. Met een hoge sprong hupte hij van het zadel. Toen duwde hij het stuur in mijn handen en zei: "Nou jij Hendrik."

Ik had veel langere benen dan mijn vriendjes, dus ik had weinig moeite. Het zadel veerde onder mijn billen toen ik erop ging zitten. Ik reed voorzichtig het pleintje rond. Veel te gauw was ik weer terug op ons uitgangspunt. Ik stapte af en nu was

Lauw aan de beurt.

Lauw had korte benen, maar hij had goed gekeken en paste een andere techniek toe.

"Wat is dat, papa, techniek?"

"Dat is een andere manier. Hij deed het anders. Hij ging op de bagagedrager zitten en kon daardoor veel beter bij de trappers komen. Het bleef nog wel tenenwerk, maar het ging best. Met zijn armen had hij het wat moeilijker, want het stuur zat wel heel erg ver weg. Hij kon maar net de uiterste puntjes van het stuur vasthouden als hij heel ver over het zadel boog. En bij de bocht kon hij maar met één hand sturen. Maar goed, ook hij reed langzaam het plein rond en kwam weer bij ons terug. Wij waren nu alle drie geweest, zonder ongelukken, en wij glommen van opwindning. Je moet goed begrijpen: Er waren in die tijd nog haast geen fietsen, dus het was voor ons een grote gebeurtenis als we eens op iemands fiets mochten rijden."

"Jullie konden het dus wel."

"O ja, dat wel hoor. In onze opwindning waren we de bierbrouwer helemaal vergeten. Toen Lauw ook rond was geweest, zei hij: "Ik krijg pijn in mijn borst van het zadel. Maar ik weet wat: Hatty, we gaan met ons tweeën. Jij op het zadel en sturen. Ik op de bagagedrager en trappen."

Hatty zei eenvoudig: "Dat gaan we doen."

Terwijl Lauw zich wijdbeens op de bagagedrager scherp zette met de voeten stevig op de grond, en ik het stuur veiligheidshalve extra beethield, klom Hatty op het zadel. Zonder moeite eigenlijk. Een seconde later reden ze met zijn tweeën over het stille plein. Het ging prachtig. Een mooie samenwerking van stuurmanskunst en motoriek. Enthousiast kwamen ze weer op het startpunt terug.

"Goed hè!" riepen ze tegelijkertijd.

"Geweldig!" zei ik.

Toen zei Hatty: "We gaan nog een keer, Hendrik, en jij er ook bij. Je kan nog makkelijk op de stang zitten."

"Zouden we dat wel d..." begon ik.

"Kom Hendrik, niet zaniken, wij staan al een halfuur te wachten. Ga zitten op de stang en trek je lange poten wat op."

Nou daar gingen we dan. Met zijn drieën op de fiets van de bierbrouwer het pleintje rond. Halverwege begon Hatty te zingen: "Hiep, hiep, hoi. Drie op een fiets. Hiep, hiep, hoi. Drie ..." Verder kwam hij niet. Want... krrrààng... daar brak de fiets doormidden. Wij vielen over elkaar heen over de grond. We krabbelden weer gauw overeind, maar de fiets bleef dood liggen in twee stukken. De horizontale stang was gebroken en de schuine stang van het stuur naar de trappers. Gewoon allebei dwars doormidden. We keken elkaar geschrokken aan. O, hoe hadden we ook zó ezelachtig kunnen zijn!

Hatty was de eerste die een idee kreeg: "We drukken de stukken tegen elkaar en zetten hem gewoon weer tegen de muur."

"Dat lukt je nooit."

"O nee? Kijk naar die breukvlakken. Die zijn zo ruw als wat."

We pasten voorzichtig de stangen met de breukvlakken tegen elkaar en daar stond de fiets weer schijnheilig gaaf tegen de muur. Alsof er niets was gebeurd.

Hatty zei: "Niemand heeft het tenslotte gezien." Ik was daar niet zo zeker van, maar ik kon me ook niet herinneren dat ik het laatste kwartier iemand gezien had op het plein.

Hatty zei nog: "Hij is trouwens rijk zat."

"En hij heeft gemene varkensoogjes." zei Lauw.

Ik dacht: dat is wel zo, maar dat doet er niet toe. Ik had wat moeten zeggen, maar ik zweeg. Ja jongens, zoiets komt vaker voor in je leven....."

"En hoe ging het verder, papa?"

"Hatty zei: "We gaan aan de overkant zitten. Wachten tot-ie komt."

Ik vroeg: "Durf je dat?"

Hatty: "Ja hoor. We zijn zo weg door het gangetje naast de kerk. Hij kan ons met zijn dikke drankbuik nooit krijgen. En ik wil beslist zien hoe-die kijkt straks. Jullie niet?"

"Wij ook."

We gingen zitten. Pal bij de hoek van de kerk. Het bleef maar stil op het plein. In de boom zaten de spreeuwen nog te kwetteren. En wij wachtten. Het duurde voor ons gevoel een halve eeuw. We begonnen ongeduldig te worden.

"Straks komt-ie dronken uit 't café," zei Hatty hoopvol, "dan denkt-ie misschien wel dat-ie 't zelf gedaan heeft, haha."

"Stil," zei Lauw, "ik geloof dat-ie er aan komt."

We zagen een schaduw bewegen achter het glas van de deur. De deur ging open en ja, daar was hij. Hij hield de knop van de open deur nog even in de hand en riep naar binnen: "Dat zien we elkaar morgen morgen dus weer. En als 't me niet zint, spring ik er boven op! O zo!"

Toen liep hij als een beledigde koning naar zijn fiets, met zijn dikke buik statig voor zich uit en een brandende sigaar in zijn spreekgesmoelte of mond. Hij pakte het stuur met beide handen beet en liep iets van de muur af. Tot onze stomme verbazing bleef het achterste gedeelte van de fiets aan het voorste deel vastzitten.

Ik dacht nog even: "Zou God een wonder voor ons doen?"

Toen, net op het moment dat hij zijn linkervoet op het pedaal wou zetten, viel het achterstuk op de grond en bleef daar levenloos liggen. En plotseling stond hij daar dwaas op het plein met een stuur en een voorwiel in zijn handen. Het was even doodstil. Wij hielden de adem in. Toen begon hij brullend te vloeken, zó afschuwelijk. Ik dacht: daar ben ik nou óók nog de schuld van. Uit het café kwamen nieuwsgierig mensen naar buiten. Ze konden hun lachen nauwelijks bedwingen. De bierbrouwer, die niet gek was, keek plotseling om zich heen en zag ons zitten. Hij wees naar ons en dat was het sein om het gangetje in te schieten.

Achter ons hoorden we hem tieren: "Vuile smeerlappen, satanse hellekrenge, als ik jullie ooit in mijn vingers krijg..."

Wij renden weg alsof de duivel ons op de hielen zat... "Jullie driedubbel vervloekte ellendelingen."

Mijn vader, die helemaal opging in zijn eigen verhaal, was bij deze vervloekingen zelf ook gaan schreeuwen.

Daar ging de kamerdeur open. Een lichtplas kwakte in onze schemering. Mijn moeder stond verschrikt in de deuropening: "Wat is er Henk? Hebben de jongens iets stouts...?" Maar ze zag onmiddellijk dat er een verhaal werd verteld.

"Het verhaal is net uit," zei mijn vader.

"Dat komt dan goed uit, " zei mijn moeder, "want ik wou juist tafel dekken."

"Maar papa, hoe is het nou afgelopen?" vroegen wij.

"Ik heb er nooit meer iets van gehoord," zei mijn vader.

Toen knipte mijn moeder het licht aan.